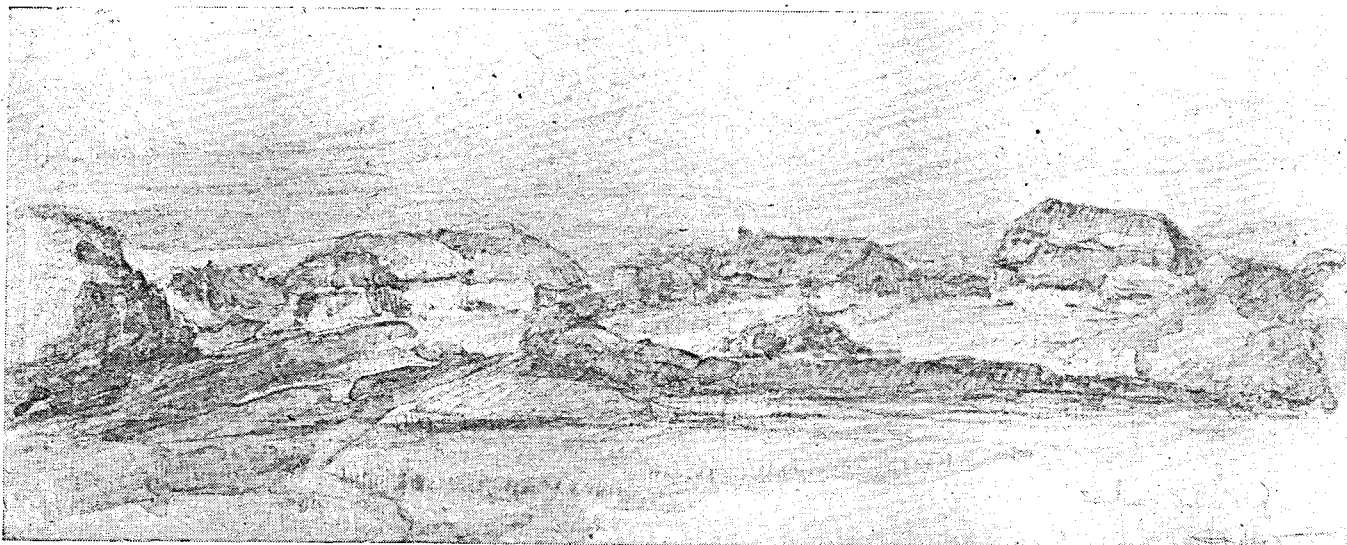

DUMINICA UNIVERSALĂ

Desen

I. Ernest

Sat pe Prut

I. Ernest

A R T A M U L T I M I I

de V. VOICULESCU

Arta este o însușire generală a vieții. Fenomenul artistic n'a țâșnit numai când-va, ca o manifestare excepțională. Răsărită din jocul vieții de rând, arta o însoțește pururi, statornic. De la cea mai slabă mijire, când aproape nu se deosebete de celelalte satisfacții ale existenței —, și până la cea mai strălucită realizare, arta nu e decât viață. Un instinct mare îl silea pe primitiv să impună o armonie bolovanului de silex destinat să-i slujească drept vârf de săgeată.

Legile firești ale uciderii vânatului se potriveau cu cele ale plăcerii ochiului. Mâna lovea par'că mai sigur cu o armă lucrată artistic: fizica umană se potrivea cu estetica, amândouă de aceeași esență.

Că arta n'a fost o tendință particulară a vieții, ci una generală se vede din aceea că toate manifestările, pornirile, instinctele și nevoile vieții îmbracă haina artei: instinctul sexual ca și cel religios ori metafizic, odihna ca și munca. Pe pereții peșterilor în care se aciuă, primitivul va zugrăvi cu argilă calul aucestral, cu gâtul încordat, așa cum îl alergase pe șesuri. Pe mânerul unui cuțit va zgăria icoana bizonului pletos. Nici una din activitățile utile ale vieții nu rămâne nemângâiată de reflexul luminos al artei. Cea mai umilă uneltă, dilugul de sfărâmat grăunțe, va fi împodobit, spre ușurarea mâinilor osândite să muncească.

Dar complicațiile vieții sociale, imposibilitatea de a mai trăi existența integrală a primitivului, diviziunea eforturilor și toate legile progresului au adus separarea artei de viață.

În societatea evoluată însă Artă era cu atât mai necesară. Ea a devenit o funcțiune socială, exercitată de o categorie de oameni pentru folosința tuturor. Arta ajunge conștientă de ea, își cucerește mijloace proprii, își fixează principii și se perfecționează. Puternică și

trufașă, ea disprețuește sau uită mijirile ei din lucrurile casnice, licăririle ei din traiul de rând. A trebuit să vie spiritul modern care să desmormânteze comoara de artă îngropată în zestrea de unelte casnice a popoarelor tot imensul geniu din folklor.

Arta osebindu-se de tote înfăptuirile mărunte ale insului, de toată practica vieții, trece în domeniul social și însoțește mai ales viața popoarelor.

Arta publică monumentală a antichității, religioasă, pașnică sau războinică, este o artă de care realmente se bucurau toți cetățenii. Risipită în agora sau în forum semănată pe sub portice, expusă în templele deschise, arta era o școală de viață. de viață prelucrată, transfigurată, inobilată, propusă ca îndreptar și model tuturor. Arta publică era o compensație pentru tot ceace viața particulară pierduse în domeniul instinctului de frumos. Un templu perfect era o râvnă comună, o stare dumnezească era o mândrie, o biruință a rasei întregi și o sufletească îndestulare obștească. Prin mâna artistului cioplea opinia publică nerăbdătoare de frumusețe, dăltuia conștiința cetății setoasă de capo-d'opere. Arta era o închinare, un suflet comun, o solidarizare socială, sfortărea totală a unui neam și a unui veac.

Abia Renașterea mai găsește acest elan această pasiune, această întrepătrundere între artă și viața cetății. Artiștii Renașterii sânt socotiți ca niște adevărați prinți, adică niște culmi ale vieții publice. De operele lor se interesează poporul întreg. La concursul dintre Leonardo și Michel Angelo toată Florența defilează prin fața pa-nourilor, palpitând de emoție și entuziasm.

Tendința modernă pare să meargă către despărțirea vieții de artă. În clădirile uriașe de azi domnește utilitarismul, linia, cubul găurit de ferestre. Edificiile cele

mai de seamă sânt ca niște silozuri de umplut cu grâu. Sgârie-norii, sgârie mai întâi bunul gust.

Era artei publice monumentale pare că s'a închis. Nu se mai durează catedrale la înălțarea cărora să se ostenească generațiile a două și trei veacuri. Ce s'a creat până acum rămâne bun creat: palate, catedrale, monumente. Incepem să le punem sub uriașe clopote de stică, la păstrare.

Dar și cealaltă artă modernă, plastică, literară, muzicală ajunge tot mai în dezacord cu viața utilă, cu traiul mărunț, cu existența de toate zilele, cu care nu mai ia contact. Din ce în ce mai hermetică, mai enigmatică, mai abstruză, arta modernă se singularizează până la completă neînțelegere. Trebuie o educație specială anevoioasă și costisitoare spre a ajunge să o gusti. Abstractă până la geometric, arta ajunge o problemă, de multe ori un rebus: nici realitate, nici simbol, nici ideal. E o algebră individuală; un capriciu, plastic literar sau muzical, complet evadat din legile organice ale ori cărei arte în legătură cu viața. Ea satisface de multe ori numai pe cel ce o execută, și pe rarii snobi fără opinie. Arta modernă nu mai răsare din acel instinct permanent, și general, care o făcea să fie a tuturor, un limbaj universal, etern și spontan. Instinctul, ocultat de supraințeligență și rafinerie, nu mai poate păși pragul insului. Poate înjgheba un joc, nu mai e capabil să săvârșească o creație. Gungură ca un prunc, nu mai vorbește limba articulată înțeleasă de toți.

Poporul cel mult trăește neconținut în arta lui primitivă, de care nu se desparte dela naștere până la moarte. Arta populară face corp cu viața. Țăranca de pretutindeni toarce cu furca increstată ca un toiag împărătesc, pe care etnograful uimit o culege cu evlavie și o încue în vitrină. Iși țese vestminte pe care înfloresc desene par'că alese de pe cele mai autentice vase grecești. Dela vârtelniță și sucală până la um'lul bîldar toate sculele poartă pecetia unei înclinări (de multe ori

unei realizări) de artă, cu care omul a venit în viață încă din tainicile-i obârșii".

Poporul dela țară are deci noroc cu arta lui simplă, viermănușită însă de carii falsei civilizații. Mai rău de orășanul lipsit și de artă și de natură, în meschina-i viață trunchinată. Mai rău de lucrătorul mașin'zat, de copilul închis în clase, de mahalagiul redus la stradă, de toți câți nu mai au puțința să trăiască viața întregă: Chiar de ar voi, ei nu mai sânt capabili să-și mai realizeze prin ei inșiși instinctele de artă, deformați, apăsați, striviți cum sânt de viața socială orășenească. Toți aceștia nu încrestează, nu cioplesc, nu țes, nu cântă cu fluerul, nu încondeiază ouă. Dar viața fără artă nu e cu puțință. Atunci aleargă și ei, către tot ce se găsește mai ușor, mai la îndemână, și nu e vina lor că nimeresc greșit, că aleg un simulacru vulgar.

Căci arta adevărată nu mai e nici în piața publică, nici în palatul nobil, nici în monumentele obștești, așa ca vulgul să se nască și să moară cu ea în ochi și 'nsuflet.

Arta modernă a ajuns un bun particular, o valoare speculată la bursă. Se exportă contra aur, se închide în casa de bani. E un cult pentru inițiați, sau un lux pentru acaparatorii care își satisfac egoismul și vanitatea.

Popoarele și cetățile care au avut o artă publică trăesc din rămășițele marilor festinuri de artă care au fost Antichitatea și Renașterea. Dar popoarele născute mai târziu?

Trebuie redată vieții, arta adevărată, cea care s'a născut odată cu ea. Podoabele care să-i ascundă goliciunea și urâtenia. — Viața de azi trebuie să-și găsească echilibrul pierdut, într'o artă a ei proprie, care să isvorască din complexul instinctelor moderne, dar să nu uite viața obștească, nici pe insul care nuși mai poate realiza singur nevoile artistice.

Mulțimea modernă, așteaptă o nouă Renaștere, isvorătoare de artă pentru ea. O cere un instinct obștesc sădit în toți, dela americanul copilăros, până la Bolșevicul iconoclast și ateu.

Lunca Jijiei

I. Ernest

CONCURENȚA FEMEILOR

ADRIAN HURMUZ

Aurel Corbu zice:

— „Cum să mai răsbești frate, până la suprafața nevoilor, în valurile calde ale fericirii, pe așa vremuri cumplite, în cari zăpăceala e regină peste toate.

Apoi, mă rog, să nu ne rătăcim prea departe în alte domenii, ci să ne oprim numai la examenele de capacitate din primăvară. Ce, poate nu știi că au fost examene în primăvară pentru ocuparea catedrelor din învățământul secundar al statului? Dar așa e, nu te interesează. Tu ai urmat doar Dreptul, nu Literale ca mine“.

Cei doi tineri cari vorbeau astfel se plimbau pe Calea Victoriei, lăsându-și ochii să scapere cu lăcomie după elegantele siluete feminine, ca doi copii săraci cărora le trec pe dinainte, destinate fiind pentru alții, cele mai alese și mai delicioase bunătați de ale muncării.

— Și eu dacă am urmat Dreptul crezi că mai bine am nemerit-o, răspunse celălalt purtând pe cap o pălărie veche de pae, curățată după cum se vede bine la unul dintre acei specialiști așezați cu fabrica lor simplă și rapidă pe la câte o răscruce de stradă.

Stai să vezi, continuă cel dintâi cu pantalonii lustruiți și pantofii scâlțiați. (După înfățișările lor lămâioase, cu ochii duși în fundul capului și îmbrăcăminte de orășeni scăpătați, cei doi nu mai lasă nicio îndoială asupra soartei lor de tineri cu diplome, dar fără ocupație). Judecă numai în ce vremuri trăim. Cu trei luni înainte vedeai în toate ziarele la rubrica, *informații școlare*, următorul anunț: Ministerul Instrucției publice, din cauza economiilor și a lipsei de catedre disponibile, a hotărât să nu se mai țină examene de capacitate pentru învățământul secundar, până la noi dispoziții“. Dar ce să vezi. Când nimeni nu se aștepta, vine ca o bombă vestea că examenele vor avea loc peste o săptămână. Imaginează-ți acum dacă se poate prepara serios un examen de capacitate într-o săptămână.

Celălalt întoarse niște ochi în care lucia ironic o vizibilă îndoială asupra inteligenței celui dintâi.

— În ziua de astăzi dragă, zise el, numai proștii mai învață serios pentru examene și el râse ca un avocat stagiar ce era, vrând să pară mai introdus de cât tovarășul său în secretele vieții.

— Rezultatul cum era și firesc, urmă cel dintâi, a fost dintre cele mai ciudate în aparență, dar după cum tu singur spui, foarte explicabil.

Au reușit aproape toate fetele, iar băceți numai câțiva dintre cei mai slabi.

Cel care vorbea fu cuprins de revoltă. Vorbea pe nerăsuflăte:

— Ceiace e într'adevăr desgustător e faptul că toată lumea cunoaște adevărul dar toți păstrează tăcerea struțului, care având capul bine ascuns în nisip crede că nu i se vede nici coada.

Pe noi ăștia băceți de merit nu ne mai ia nimeni în seamă. Democrația ni-a scoborât întâi la acelaș nivel cu reprezentanții ei, întronând principiul arbitrar că toți oamenii sunt egali și după aceia ușor ni-a înlăturat, pentru a-și ridica mediocritățile sale inculte și barbare. Bine că am scăpat de așa pacoste de guvern. Numai de n'ar veni alții mai răi. Cred că de pe vremea ciumei lui Caragea-Vodă n'a fost un dezastru mai mare decât guvernarea partidului Democrat, adică a derbedeilor dela sate și orașe împotriva oamenilor cumsecade, care-și văd de treburile lor.

Și în afară de acestea toate femeile ne fac o concurență neloială. Ascultă și judecă.

În timp ce mă întorceam, sesiunea trecută, dela examenul la care am și fost trântit, în tren se întâmplă să fiu în acelaș compartiment cu două candidate. Erau foarte bune prietene după cum se vedea. Până la București au vorbit numai de felul cum s'au făcut examenele la cari luasem parte și eu. Eram deplin convins de reușită, după siguranța și știința cu care tratasem toate subiectele date deși comisia prin felul confuz cum le formulase, dovedea o mare sărăcie intelectuală. Am avut până acum neroada convingere, că se poate mai ușor lua un examen, cu o comisie formată din profesori submediocri decât cu una de oameni deștepți și inteligenți. Rezultatul, care mi-a fost fatal, m'a învățat că sunt oameni mai primejdioși, mai coruptibili, mai josnici, mai greu de convins prin mijloace morale, și mai solidar protivnici adevăratelor valori, de cât proștii, așa cum au fost cei din comisia de care-ți vorbesc. Dar

ascultă ce am aflat dela aceste colege ale mele cărora nici nu le trecea prin minte să fiu și eu un candidat.

Drept să-ți spun una dintre ele o brună înaltă sveltă și elegantă, mă cam neliniștise cu frumusețea ei. Tovarășa ei era mai banală. Iată ce-i spunea cea dintâi celeilalte, care aștepta cu șiretenie momentul potrivit să-i destăinuiască și ea la rândul ei alte noutăți. Povestirile lor erau toate despre alte fete, dar eu nu mă îndoiam că au procedat la fel și ele.

Aflai cu această ocazie că Ministerul ordonase în secret comisiei să facă un examen serios, selecționând pe cele mai valoroase elemente, fără să întrecă însă cu nici un chip numărul de treizeci reușiți, câte catedre vacante erau. Deabia acum ascultând pe ce e două colege îmi dam seama cât de subiectiv fusese apreciați noi toți cei onești. Anume până unde a mers comisia cu subiectivismul aprecierilor, n'am auzit precis. Anumite părți din convorbire candidatele din compartiment și le spuneau la ureche subliniindu-le din timp în timp cu câte un râs plin de cinism. Cea pe care începusem s'o simpatizez zise:

— Niște hodorogi bătrâni ca ei ar face mai bine să renunțe. Dar dintre toți cel mai desgustător a fost cel de Istoria literaturii române.

„Simt o nespună oroare când îmi amintesc“.

Cred că nu e nevoie să mai intru în amănunte. Am fost înlăturați în sfârșit de la bucățica noastră de pâine prin mijloacele irezistibile ale vrăjilor femeiești.

Amândoi se îndreptară către o casă, unde persoane miloase serveau câte un ceai și o bucată de pâine oamenilor fără lucru. Consumând porția sa cu lăcomie reținută Aurel Corbu își rostogolea în minte ultima parte a întâmplării pe care se ferise să i-o povestească tovarășului său pe Calea Victoriei.

* * *

Convorbirea celor două fete din compartimentul de tren îi prinse îndată atenția lui Aurel Corbu. La început fu cuprins de revoltă pentru noua înfățișare a realității care pe neașteptate îi fusese desvăluită. El se prefăcea însă că nu-l interesează, și nu ascultă și astfel cele două candidate vorbeau fără înconjur.

Dar inima lui tresări când le auzi vorbind chiar de

logodnica lui Elena Bujoreșcu. Toată fiița lui era numai urechi acum.

— Elena Bujoreșcu însă a întrecut orice margini, zise cea mai banală ca înfățișare.

Inchipuește-ți, a făcut un chef monstru la un local de noapte, cu întreaga comisie examinatoare.

Nu mai încăpea vreo îndoială, aceste femei spuneau adevărul. El era doar un necunoscut pentru ele și nu urmărise dinadins să-i facă inimă rea. În urma acestei dezastruoase noutăți Aurel Corbu se văzu cuprins de o disperare așa de mare încât luându-și valiza lui sărăcăcioasă eși pe coridor. Ferestrele erau lăsate și prin fața lui treceau lanuri de grâu verde, peste cari vântul se rostogolea ușor, dând întinsului nuanțe argintii și mișcătoare. Sufletul i se golise dintr'odată. Scuiță cuprins de disperare asupra naturii cari caută să-l îmbuneze cu frumusețea ei și apoi fără nicio ezitare, se aruncă din goana trenului pe fereastra vagonului în brațele morți sigure.

Se rostogoli mult pe marginea plină de iarbă moale a drumului de fier și se trezi după câțiva timp singur lângă aceleași lanuri pe cari cu o clipă înainte le privea pe fereastră. Se rănise doar puțin la frunte. Dar nereușita tentativei lui îl înfurie și mai mult. Luă îndată hotărârea să se arunce pe șine înaintea primului tren ce-l va zări eșind din orizont. Apoi în așteptare simți lacrimi repezi curgându-i din ochi, iar privirea lui nerăbdătoare căutându-și un sprijin în lumea pe care era hotărât s'o părăsească, se opri asupra unei fragede flori din acelea ce cresc pe ogoare și pe marginea drumului, poporul o numește sângele voinicului. El o rupse și o mirosi cu nesaț.

La câteva sute de metri de el o femeie ținând de mână un copil îmbrăcat numai într'o cămașă murdară venea să lase o barieră de lemn peste un drum de țară.

„Ea se mulțumește cu atât“ își zise Aurel Corbu fără a-și lămuri precis cu ce anume se mulțumea femeia care închidea bariera la haltă.

Trenul trecu pe lângă el și îndată după aceea el o luă spre gara din apropiere, pe jos, cu micul geamantan sfărâmat, purtând la butonieră floarea de sângele voinicului pe care o culesese cu câteva minute mai înainte.

N Ă L U C A

GEORGE DUMITRESCU

Cine-a chemat? Ce strigăt din departe?
Ce vaet lung? Ce dor nebun mă soarbe
Și țipă, greu, în besna nopții oarbe,
Ca un semnal de dincolo de moarte?

Lumina lămpii tremură'n odaie.
Suflată ca de duhuri blestemate.
Scârțae poarta, smulsă din lăcate,
Chiue'n ploae, spart, o cucuvae.

Potop de ape zornăe'n fereastă,
Copacii'n vânt se sbat pe căi de fum.
Spintecă'n haos al véciei drum,
Impleticit cu negura fantastă...

De veacuri, ceasul a'mpietrit pe masă,
De veacuri, fruntea a'mpietrit în gol.
Cu pas de fiară, umblă spaima'n casă
Și, răvășind tăcerea, dă ocol...

Turbarea suflă'n buciume. Pământul
Se clatină'n străvechea-i temelie
Și, răscolit în umede sicrie,
Toți morții-acum își leapădă mormântul.

Cine-a trântit ferestrele, și ușa
Cine-a deschis-o, ruptă din privaz?
Furtuna'n vatră scormone cenușa,
Aripi de vânt mă udă pe obraz.

Și dintr'odată plângerea irumpe
De peste țări, de peste mări, de peste zări,
De pretutindeni valuri de-aiurări,
S'apropie cu tot mai lungi chemări,
Cu glasul cunoscut al celei scumpe.

Se stinge, cu lumina speriată,
Hotarul pământean, vrăjitoarește,
Furtuna cade'n peșteri, sugrumată,
Și — despletită, albă, străvezie —
Sub cearcănul de foc al lunii, crește,
In scânteieri de pulbere-argintie,
Mireasa dăruită pe vecie,
Pierdută'n moarte, moartă niciodată.

Mă țintuește lung, cu ochii duși
Și biruiți de-atâta duioșie
Și sărutarea ochilor apuși
Cu-atâta castă patimă'ntârzie,
Că, sguduită, crâncena'mi plămadă
In burniță de lacrimi se mlădie,
Topită ca o mână de zăpadă.

„Tu plângi — îmi spune vocea adorată —
Tu plângi și vrei să pieri de voe-bună,
Tu storci din viață suc de mătrăgună
In amintirea vremii de-altădată,

In amintirea vremii, când plângeam
De fericire, geană lângă geană,
Pe când — străin alaiu —, ca printr'un geam,
Priveam sbătuta lume pământeană.

Imi tremură cuvintele, de milă —
Și pace n'am în tristul meu popas,
Mă răsucesc în patul de argilă,
Mă suiu în haina morții pân'la tine,
Să-mi împletesc durutele suspine
Cu desnădejdea celui ce-a rămas
Să-și depene fuioarele în silă.

Privește-mă, cu greu venii din ceață —
Nălucă despletită și pribeagă —
Să flutur pe zadarnica-ți vieață
O adiere tainică și dragă.

Fînța mea lunatecă și rece
S'ar încălzi de soarele'mpăcării,
De-ai ridica vintrelele plecării
Din marea moartă care-o să te'nece...“

Vorbi. Și umbra plânse, scuturată
De lungi neliniști, sub cununa lunii.
Mai picurară sfinte râuri, bunii
Și blâzii ochi. Cu mâna ridicată
In semn de pace sau de trist adio,
Trecu pe lângă mine, mă atinse
Cu hlâmida și pletele desprinse,
Topindu-se, ca aburul, în ziuă...

Ferestrele deschise. Recea boare
A dimineții îmi juca prin păr,
Pe urmele furtunii — ploii de soare,
Arome și lumină-amețitoare;
Dar toate — strălucind în adevăr —
Păreau străine și imaginare:
N'aveau în bolta inimii intrare...

Stăruitorul visului descântec
Suna prelung în suflet, mai departe,
Din cornul amintirii, vechiul cântec
Povestitor de viață și de moarte.

Schită arhitectonică

I. Ernest

CĂȚELUȘUL

de LEV MAXIM

Traducere de
ȘT. BALJALARSKI

Era un cățeluș cu o ureche ridicată neliniștit în sus, cu botșorul blând și cu părul murdar, în care se năclăise tot noroiul și molozul orașului.

Nu putea fi nici vorbă de rasă sau de un arbore genealogic.

N'avea curaj: făcea parte dintr'acei câini timizi cari așteaptă mereu să fie stropiți cu lături.

Știindu-se fără apărare — nu mai lătra.

Câinii cari latră, vreau să-și arate îndrăzneala.

El, însă, își dădea seama că nu va isbuti să facă nici o impresie.

Odată, un om cu niște haine roase, i-aruncă o privire prietenoasă. A fost destul. Deatunci acest cățeluș caraghios, cu o ureche ridicată în sus, se ținea mereu după dânsul.

Intr'un oraș ca Riga, cu o populație de 300.000 de inși, întotdeauna se vor găsi câțiva oameni singurateci. Stăpânul cățelușului era bătrân, cărunț, slab și sărac. Mergea fără grabă, visând. Toți singuratecii sunt visători. Și fiindcă era bătrân — nu-și mai făcea planuri de viitor, ci visa la ceiace a fost. Cățelușul visa și el. Și printre câini sunt visători. Visa ce bine ar fi să se

poată face deodată câine-lup, sau să mănânce iepurele agățat cu capul în jos, la ușa prăvăliei.

Însă toate aceste închipuiri erau atât de depărtate de puterile lui, încât s'ar fi roșit dacă l'ar fi întrebat cineva la ce se gândește.

Omul era un emigrant rus, cu pașaportul „Nansen“. Un lucru era vădit, și anume: suferea de foame. Sunt semne după cari se poate recunoaște un flămând. Și mai sunt semne, după cari ghicești că acest flămând se rușinează și nici odată nu îndrăznește să întindă mâna pentru a cerși.

În ajunul Crăciunului, ei au traversat piața Dvinskaia și au intrat în Orașul Vechi.

Cățelușul a trecut înainte și s'a așezat modest la ușa unei mezelării. Câinii au o căutătură stranie. Fără să privească, văd totul. Cățelușul voia să știe dacă stăpânul îl urmează. Acesta a împins ușa și amândoi au intrat înăuntru.

Omul s'a apropiat de teigheca și foarte stângaciu — astfel de oameni sunt totdeauna stângaci — a început să povestească cu un surâs confuz că, iată, de azi dimineață, s'a luat după el acest cățeluș — „un cățeluș foarte

prăpădit, după cum vedeți". Și omul a cerut câteva bucăți sau coji de salam pentru câțelul nenorocit. Vânzătorii i-au dat cinci bucăți. El le-a pus în buzunar. Lângă o franze-ărie — cățelușul iarăși s'a așezat lângă ușă și amândoi au primit câteva cornuri uscate.

Cățelul cunoștea niște mezelării și franzelării cu vânzătorii miloși față de un biet câine rățacit.

Acest cățeluș înșela pe oameni pentru a-și hrăni stăpânul. Omul n'avea casă. A umblat cu câinele toată ziua prin oraș, încălzindu-se pe la gări, iar seara s'a oprit într'un loc de pe bulevardul Libertății, unde ziua se vindeau pomi de Crăciun. Mirosul sănătos al brazilor îi amintea ceva depărtat și pierdut pentru totdeauna.

S'a așezat sub un brad mare, ca să se odihnească. Cățelul s'a lungit la picioarele lui, acoperindu-și hotul cu lăbuțele. Au adormit așa și au înghețat.

Și omul văzu cum din vârfurile brazilor crește spre stele o cărăruie sub ire presărată de o pulbere argintie. Omul merse pe cărăruie înainte, tot mai sus, până a ajuns la porțile Impărăției lui Dumnezeu.

Și a văzut pe cineva cu părul și cu barba albă, și așa de luminos, încât a înțeles că e însuși Dumnezeu.

— Doamne, — murmură omul, — știi cât de mult am suferit.

— Nu știi, — vorbi Dumnezeu aspru. Să zicem că ai suferit. Însă la începutul zilelor am spus: prin suferință îți vei dobândi hrana cea de toate zilele.

— Doamne, n'am avut hrană în toate zilele.

— Nu-i adevărat.

Și văzu omul că Dumnezeu, vorbind cu el, se uită tot în altă parte.

— Ce să fie? — gândi omul. Când se uită înapoi încremeni. Cățelușul, cu părul murdar, stătea la poarta Impărăției lui Dumnezeu. S'a speriat atunci omul că nu și-a deschis tot sufletul, tăinuind ceva.

— Doamne, — zise, — îți voi mărturisi totul.

Iar cățelușul a priceput că-i vorba de el și s'a rușinat. Ba chiar s'a și speriat.

Omul povesti totul, povesti cu ce victeșuguri umbla cățelușul ca să capete pentru el o coajă de salam și un corn uscat, povesti despre toate franzelările și mezelările — și văzu cum deodată s'a luminat totul: Dumnezeu zâmbi.

— Zici că se așeza la fiecare prăvălie?

Și-și rosti Dumnezeu hotărârea:

— V'am așezat pe cântarul meu. Faptele acestui cățeluș au precumpănit. El s'a jertfit fără nici un gând de răsplătă. Pentru dragostea lui vei intra și tu în Impărăția mea. Însă pe pământ, tu, omule, mergeai înainte, iar aici vei intra al doilea.

Și zise către cățeluș:

— Intră, cățelușule mic și credincios.

Bietului cățeluș nici nu-i venea să creadă: i se părea că-i o greșeală și că cineva îl va lovi cu piciorul.

A trecut înainte, nedumerit: de ce îl privesc toți așa de atent?. Nici nu bănuia că s'a făcut frumușel și lucitor ca soarele.

P R I E R

TRAIAN DOBREANU

S'a pogorît cumva Isus pe-aproape,
Cu primăvara plină de lumini?
Că-i numai svon și cânt molcum de ape,
Par'că se roagă îngerii 'n grădini.

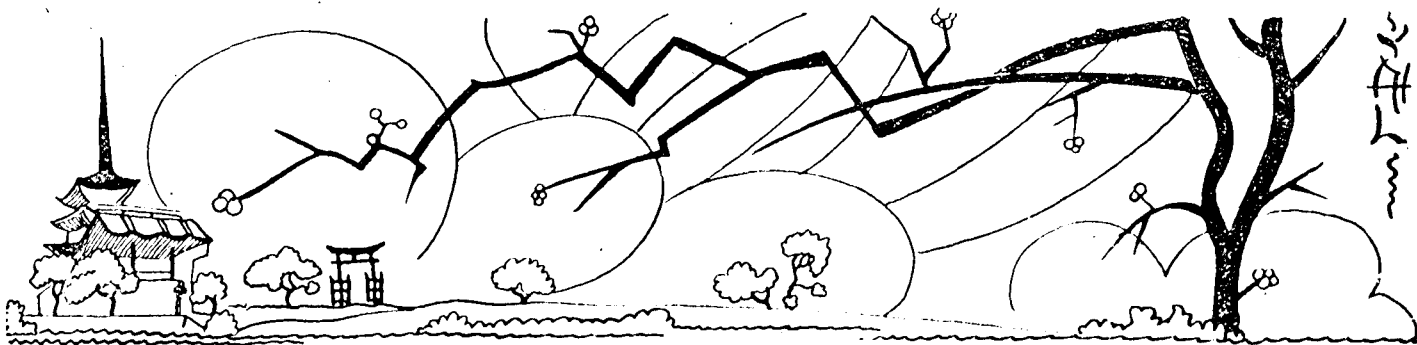
Grijiți din rouă și din frăgezimi,
Răd mugurii catifelați pe ram.
Și se desfoaie cătând spre înălțimi,
Asemenea mușcatelor din geam.

Un reavăn crud se 'naltă 'n prefirări
Din brazde noi, ca fumul din jertfelnic.
Și pe întinderi se svonesc cântări
'Nălțându-se ca un prinos cucernic.

De-atâta primăvară și răcoare
In mine râvne tainice s'aprid,
Ca să colind cu turma de mioare
In liniștea și pacea dupe grind.

Abia simțit, o toacă de utrenii
S'aude de departe 'n fapt de zori.
Se 'nvolță 'n suflet muguri de smerenii
Și neprihana mieilor priori.

Un om își face cruce cetinel
Pătruns de prospețimea lui Prier,
Iar boulenii cată ca și el,
Cu ochi cuminți și umezi către cer.

GRĂDINILE TUTUROR

TUDOR MUȘATESCU

I. Grădina cu flori

Aleile.

Panglici de opal întinse printre ronduri și boschete.
Peste voi trec gură cască, slugi, poeți și midinete
Municipiul vă stropăște, Dumnezeu vă 'mbracă 'n soare
Pentruca o lume 'ntreagă să vă calce în picioare..

Lacul.

Lebede de majolică zac pe apa ca o pâslă
Bărci ușoare – trec stropite – în balans egal de vâslă
Și-un elev „căzut la toate“ cu iuțeală de sfârlează
Urmărește o modistă și 'nsfârșit, o „tamponează“.

Gubernanta.

Fraulein (o nemțoaică lungă) soarbe vorbele lecturii
(E pasagiul trist în care eroina se offică)
Iar Bébé ca o sfidare – cu 'ndestuț în colțul guri-
Vine 'n fugă și-i șoptește că „îl tlece tleaba mică“.

Forța publică.

Un vardist solem privește tinerețea care zburdă
„Vagi dorinți nelămurite“ zac în el ca 'ntr'un dulap
Și văzând o slujnicuță, albă ca un bot de urdă
El galant o „tachinează,, cu un boule-de-neige, în cap.

II. Grădina cu fructe

Introducere

În grădină, stau atente la „șuetă“ vegetală
Toate fructele pe care, vara le întâlnește'n drum
Și'n apusul ce le'mbracă în fireturi de beteală
Glăsuiesc cu voci în care, mustul gălgâie parfum :

Aluna

Mă țin purceii fripți în gură și'n berării mă vând fetițe
„Grains de beauté“ pe gât, mă poartă femei fru-
moase, în salon
Răsar pe săni de midinete și mă botează „alunițe“
Iar țafele, la mahalale, mă ard ca „negi“ cu „vitron“.

Dovleacul

Persecutat de-o lume'ntreagă îmi coc la soare re-
semnarea
Suspine tragice îmi scurmă obezitatea fără leac
Și veșnic îmi aprind pe vrejuri, în flori de fiere,
indignarea
Când sunt jignit că se compară un cap de om cu
un dovleac.

III. Grădina cu oameni

Intendentul

La biroul lui „de lucru“ intendentul socotește
Lista tristă-a celor care astăzi au eșit la sorți
Ia apoi o linguriță de colivă și zâmbeste :
— „Azi e rost de trai bădie. Este patruzeci de morți!“.

Dricul Primăriei

Dric modest al sărăcimii, ară drumul ca un plug
Tras de-un cal apocaiptic, bleg și de puteri răpus
Iară mortul se gândește stând pe spate în coșciug ;
— Am trăit să merg odată pân' la Bellu și „pă-sus,, !.

Dricul de clasa III-a

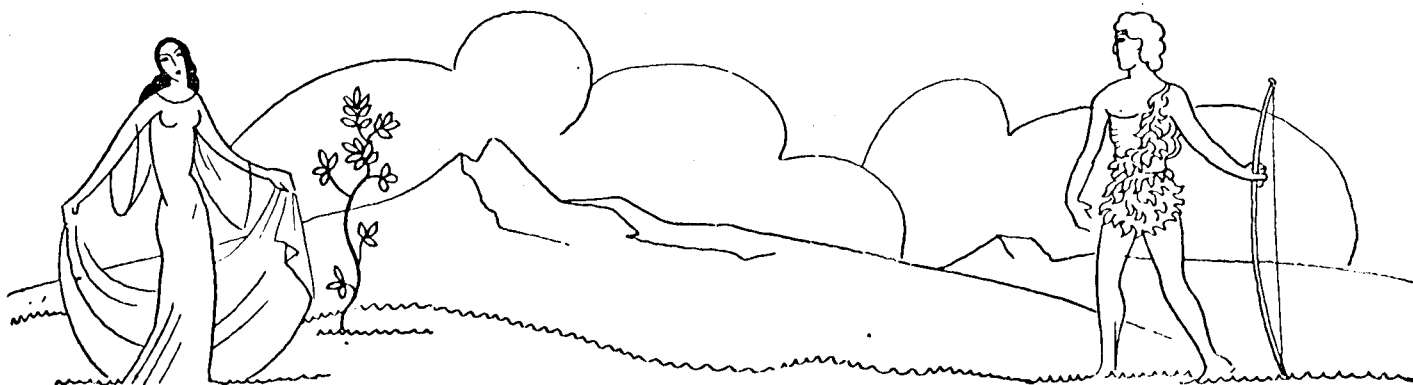
Doi căiuți târăsc agale dricul cât o năsălie
Mortul în coșciugul simplu, se gândește, încă rob :
— Toți ai mei sunt după mine. Cine stă la prăvălie
Fiindcă azi e zi de lucru și s'o 'nchidă, nu aprob ?“.

Dricul de clasa II-a

Patru cai cu pardesiuri scurmă sub potcoave huma
Opintind (e gras „clientul“) către locul de hodină
În coșciug, gândește mortul : „Știu ! nevastă-mea, acumă
În cupeu, își suflă nasul, se pudrează și leșină !“.

Dricul de clasa I-a

Șase cai vârați artistic în paltoane de postav
Spre cavou îl duc pe „Domnul“... cum au dus toți
răposații
În coșciugul de aramă, mortul reflectează grav :
— Nu mi-au pus la frac, măgarii, decât zece decorații !

M I N C I U N I R U S E Ş T I

de A. RENNİKOV

D-l Jacot, s'mpaticul stăpân al casei noastre, e un horticultor pasionat. Odată cu sosirea primăverii, de dimineața până seara sapă, sădește, taie și seamănă.

Deasemenea și noi, chiriașii ruși, ieșim la soare din camerele noastre, cu cărucioare de copii, cu broderii, cu chaise - longuri.

D-l Jacot, din fire foarte comunicativ, începe conversația cu noi. Se plânge de gerul de ieri dimineață, de melcii, de puricii de pământ.

Se înțelege dela sine că se vorbește de timp, de flori, de zarzavaturi. Se discută și chestiuni similare din Rusia,

Disdedimineață, cea dintâi apare D-na Georhadze, născută în Georgia.

— La d-voastră trebuie să fie zăpadă acum, nu-i așa? — spune politicos d-l Jacot.

— Zăpadă? D-na Georhadze se oprește indignată. — La noi, domnule, în Ianuarie înfloresc viorelele. Pe dealurile Mahingeurului trandafirii chiar sunt înfloriți acum. Vara înfloresc hortenziile. Spre toamnă se coc portocalele și mandarinele.

Scărpinându-și fruntea, Jacot scormonește gânditor pământul. Peste o oră apare în grădină Grigore Ivanovici.

— Merge? — se adresează el către d-l Jacot, care șade lângă o tufă enormă de trandafiri, cu niște foarfeci mari în mână.

— Merge. Au mai rămas câteva crengi netăiate. De n'ar fi așa de frig...

— Ce frig? La noi, după cum scrie în ziare, râurile

stau înghețate. In jurul Petrogradului, e zăpadă. O zăpadă de un metru și jumătate.

— Se poate? Atunci cum cresc trandafirii.

— Ce trandafiri! Eu, odată, am încercat să mă ocup cu grădinăritul. N'o să mă credeți, domnule, însă nici varza nu poate să crească pe-acolo.

— Cum așa?

— Foarte simplu: e o climă polară. Ridichile și ceapa se fac ici colo, însă varza nu crește de loc.

Spre ora 12 vin ceilalți chiriași în grădină. D-na Gro-mova din Crimeia, Generalul Lutin din Moscova, D-ra Reavkina din Siberia. D-l Jacot e politicos cu toți. Inșă discuțiile despre clima, flora și agricultura rusească îl cam sperie.

Iar chiriașii, par'că într'adins, mereu vorbesc de astea.

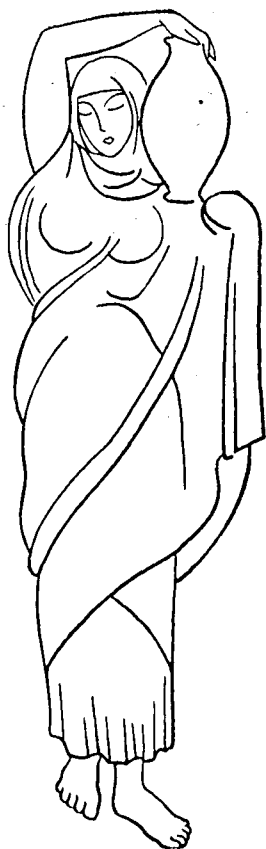
— Franța e o țară fericită, spune generalul, uitându-se la vița de vie. — La d-voastră, vița de vie crește în toată țara, pe când la noi, la Moscova, nici gând.

D-le Jacot, — întreabă peste puțin timp D-na Gro-mova, — de ce nu sădiți palmieri? La noi, în Rusia, cresc minunat.

Seara, D-l Jacot, obosit, șade la masă cu nevastă-sa.

— Ce se mai aude? întreabă ea. — Ce zic rușii?

— Ce, să zică! Sunt niște mincinoși. Unul zice că la ei cresc trandafirii sub zăpadă și viorelele sub ghiață. altul spune că la dânsul acasă cresc palmierii, iar al treilea că nici varza nu se face pe acolo.

I N T O A R C E R E

Cu sufletul deodată copilăresc și bun,
Voi coborî pe drumul bătut și vechiu de țară
Și voi intra 'n hotarul cătunului străbun
Odată cu surâsul stelelor mici de seară.

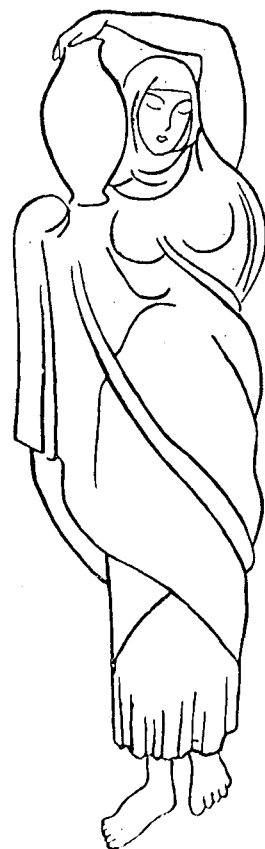
Voi trece pe sub vița cu brumă pe ciorchini.
Scatiii, printre frunze vor piui din gușă,
Se vor trezi pe prispă dulăii mari, streini
Și mâna mea sfioasă va bate 'nctet la ușă.

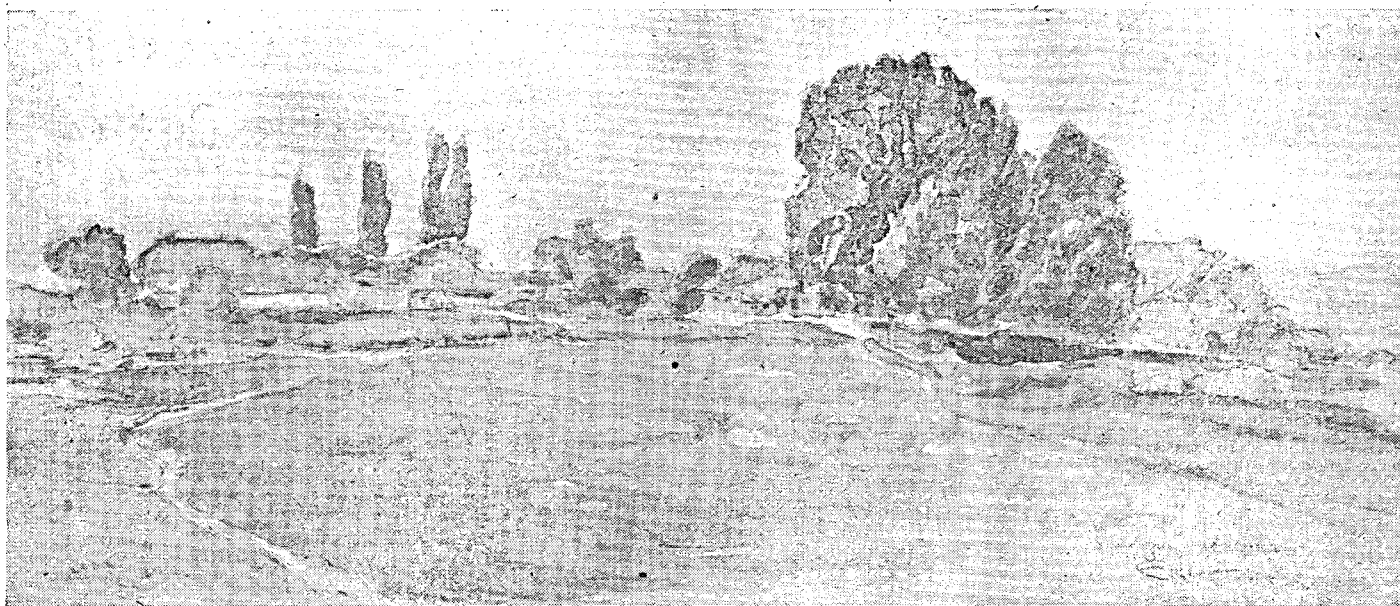
Imi va deschide mama și va striga. „Tu ești?“
Și blând mă voi desface din umbrele de noapte.
Vor scoate oale, linguri și străchini bătrânești
Și azimă ferbinte voi dumica în lapte.

Vor întreba de toate, mi-or zice să le spun
De — orașul de departe cu ulițe de piatră.
Eu voi șopti cu vocea scăzută: „La ce bun?“
Și voi zâmbi, cu ochii pe flacăra din vatră.

Târziu de tot, când toaca va bate-a rugăciune,
Imi voi pleca genunchii și fruntea sub icoană.
Plângând un Tatăl Nostru, știrbit de ani voi spune,
Și sufletu-mi va crește la cer ca o co'oaană.

Gh. Tuleș

Margine de sat moldovenesc

I. Ernest

I O N E R N E S T

Arhitect și pictor. Un romantic prin temperament, prin creație și viață.

Om al altei vremi. Al unei seducătoare vremi de înșeninare și de poezie. Omul nopților cavalești, al duelurilor, al boemiei studentești, al povestitorilor de la sfârșitul veacului al 19-lea; omul care fluiera pe Ringurile Vienei melodii din Cavalerul Pisman al lui Strauss, frânturi din rotitoarele și înfoiatele lui valsuri ori murmura cuvinte sunătoare din Libussa sau Hero și Leandro.

Pe vremea lui studenții admirau panourile pompoase ale lui Makart, beau bere în beciurile medievale din Grabea, iubeau 5 inși o subretă, se duelau și puneau panglici și suvițe de păr în cântecele lui Heine ori în Schilflieder-ele lui Lenau.

A studiat în Viena și 'n Pesta și-a trăit în munți și în Brașovul german cu sufletul unui medieval din vremea Reformei. Par' c'ar fi fost contimporan ca Honterus.

Venit în țară cu o mare pasiune pentru „altdeutsch“ și pentru Bieder Meyer, arhitectul expert a intrat prin recomandarea lui Leconte de Nouy la curtea Regală unde un erudit arhitect ceh, transforma din dorința Regelui Carol, castelul Peleş, care era privit acum ca leagăn al dinastiei românești.

Concepția lui Doderer cădea. El construisese în stil german un pitoresc chalet regal. Lemnul care putrezește era farmecul construcției d'întâi. Lilman îl transformă în piatră și în zid. Li dă majestate și pompă, poezie și taină.

Ernest a lucrat alături de romanticul ceh un sfert de veac, dirijând azi singur lucrările de întreținere și prefacere ori concepând îndreptări, adaose și construcții noi în domeniile, parcurile și grădinile regale.

Lui Ernest i se datoresc atâtea frumuseți discrete din acest castel de gând și de poezie germană.

Visurile lui sunt risipite în lemn, în piatră, în zid și în fier, în parcurile de aristocratică frumusețe cu prispe, scări, bazine, bănci și statui desenate și realizate de el.

A lucrat la Peleş, la Bran, la Cotroceni, la Copăcioasa neștiut de cât de regalii cititori ai așezămintelor domnești — Suveranii cari au fost și Regina Maria care construiește cu zelul unui rege francez, — casele ei de grație și de fericire.

Ernest trăiește ca un spirit al munților în armonia pădurilor sinăene, într'un cuib de burgadă medievală, îmbrăcat în verdeață de ederă reavană și luminat la fiecare fierăstruie cu flacăra florilor de podoabă.

Singur, fără asistenți, el visează creionând pe blocuri, între cadre cu estampe, între ghipsuri de statui, năstrape, vase, flori și cărți.

Nu-l turbură nimeni de cât gălgâiala Peleşului, care cântă din „violina“ apei sub ferestrele cu gratii și cu flori și, sufletul lui.

Ernest e un agitat.

Cine-l descoperă acolo în penumbră de interior descoperă un artist, un fermecător povestitor, un om care trăiește ibsenian, singur și tare.

E ceva de dominican în sufletul acestui singuratic care deziluzionat de oameni se găsește într'o ferire stranie.

Li ajunge o carte, o floare, un șuet de cascadă, prietenia unui copac...

Șiștele din numărul de față sunt găsite printre hârțile celui ce scrie aceste rânduri. Ele sunt sburătări de pe masa de creionări a acestui om discret cu suflet de castelan, care visează și acum pe divanele din firide, — cruciați și ruguri.

C R O N I C A

Peisaj din Moldova

I. Ernest

O CHEMARE CULTURALĂ

Pe cine nu l'a mișcat cuvântul Prințului Nicolae, la adunarea de la *Progresul Silvic*, societatea care a chemat pe cercețași la o colaborare de grijă și de lucru, la o colaborare pentru întărirea în tineret a dragostei de pomi.

Prințul Nicolae a spus lucruri ce mi-au reamintit sensibilitatea părintelui său care trăise ca un druid în sufletul și armonia pădurilor.

Prințul Nicolae a spus: „Soarta a făcut să am și eu păduri. Când văd un pom uscat, mă doare inima. Când sunt nevoit să tai și văd o frunză pe pom nu-l tai”.

Această sensibilitate a fiului este la fel cu cea a părintelui său care a spus într'un sobor de plugari că „acela care pune toporul la tulpina unui copac, nu trebuie să uite că prepară sicriul agriculturii”.

Ce umană și cerească mărturisire!

Într'adevăr, grăul pământului nostru trăcește din aburii și reveneala codrilor, din sângele pământului și de ramuri. Dacă n'ar fi verdeța pădurilor dese și puternice, milioanele de arbori risipiți ca pioneri de viață pe câmpuri și pe drumuri, n'am avea întinderile de aur ale grăului, fâșiile largi de porumb, șesurile albastre de in ori moarul pânzelor de rapiță. N'am avea nici spuza de flori a pământului, nici fagurii prisăcilor, nici cântecele cuiburilor.

Nefericirea Eladei începe cu despădurirea munților și măgurilor, cu doborârea stejarelor și olivilor.

Pădurile însuflețesc pământul. Orice copac e o făgăduială de existență și belșug.

Cei vechi îi divinizau. În fie care arbor suspina un zeu, locuia o nimfă, cânta un cuib și medita un spirit.

Noi am trăit mai mult de un mileniu în taina și măreția pădurilor. Arborii au fost cei dintâi învățători ai noștri. Pădurea ne a dat majestate și curaj, liniș și gesturi de energie. Când ieșeam din codri aveam în noi spiritul și puterea copacilor.

Chemarea copiilor de către tânărul prinț regal e o făgăduială de existență și belșug. Cei vechi îi divinizau. În fie care arbor suspina un zeu, locuia o nimfă, cânta un cuib și medita un spirit.

SERBĂRI MARINĂREȘTI

Au fost. Regele a decorat la Cerna-Vodă monitoarele de luptă, cari din dos de sălcii și ostroave susțineau războiul de pe pământ, în Dobrogea. S'a arătat printr'asta că nici o datorie împlinită nu rămâne neresplătită de dreptate. A botezat apoi la Constanța două vase de război venite de curând din șantiere străine și a decorat cea mai simpatică navă a României — bricul Mircea, corabie școală a cărei istorie anecdotică a scris-o cu duioșie și cu artă, Jean Bart. Ea ar trebui citită, într'un ceas anume, tuturor școlărilor din țară, pentru a trezi în sufletul lor interes pentru mare, pentru marea care odată descoperită, trebuie căutată.

Marea fiind o nouă și imensă bogăție, a țării trebuie folosită. Marea aducând peisagi sculpturale de liman, faleze și plâji de sănătate, aerul și frumusețea ei, trebuie cercetată și iubită.

În orașele cu mare sunt semne de interes și de cult pentru ea: muzee, asociații navale, biblioteci marine, monumente de corăbieri, madone și sfinți ocrotitori. Altare și capele...

Când sosește o corabie tot orașul se trezește, se răscoală, aleargă și se bucură.

Serbări marinărești se dau anume pentru sufletele de lângă mare.

Îi revine la noi „Ligiile navale” această activitate misionară de a trezi în întreg poporul dragoste și interes pentru mare, — pentru marea care a venit ca un adaos de putere și de bogăție, dar pe care n'o cunoaștem și n'o prețuim cât trebuie. Nu știu dacă în cărțile de școală e consacrată o pagină măcar mării și literaturii ei, ori dacă frunzărind o cetire descoperi o vignetă sugestivă: un liman de mare, o corabie, o pasăre luată de vânt, un far, luntea cu pânză a pescarilor...

Drumul Regelui la Dunăre și mare trebuie privit ca un drum de cultură.

O ÎNĂLȚĂRARE

Cel mai mare eveniment al lumii a fost săptămâna trecută urcarea cu noroc a profesorului Picard, dincolo de nori, la o înălțime în care plesnește de ger aripa ori cărui sburător.

În câteva minute Picard și D-rul Kipfer s'au ridicat în gerul stratosferii, acolo unde nu s'au ridicat de cât sufletele morților în vijeliosul suie către D-zeu, gândul și îngerii. Pentru știință, înălțarea lui Picard e o mare cucerire. El întărește definitiv spus-a gravă a lui Goethe: „pentru mine, imposibilul nu există”.

Observațiunile lui Picard sunt cele mai noi lucruri pe lume. Încă un vâl dat jos de pe tainele naturii.

Scrind acestea, mă gândesc la norocul satului Gurgl din Tirol, sat de pădurari și de vânători, fără renume, cu o bisericuță de piatră ocrotită de sfântul Florian al tirolezilor, cu hanuri de turiști, un volkschule cu inscripții, fântâni vechi, altanzuri și flori Dar, nici un muzeu. Gurgl — și-l începe acum cu darul pios al lui Picard, — nacela lui. Nacela în care primii oameni au stat 20 de ceasuri, înăbușiți aproape, la cea mai mare înălțime, de-asupra pământului întunecat de ură.

Omul de știință doritor de a desluși și convinge a coborât pe întinderile albe de la Gurgl; omul de omenie sațiat de ipocrizia satanică a pământului ar fi preferat să rămână în înălțimea pură a aerului, a cerului...

SĂPTĂMÂNĂ COPILULUI

A organizat-o o societate de filantropie și de sprijin creștin, sau mai degrabă o femeie. Femeia de suflet, ortodoxă și nobilă, care conduce această societate.

S'au ținut prelegeri și conferințe, s'au dat serbări și s'a organizat o procesiune în alb a copiilor, înfățișarea lor acelor, cari, drumești pe drumurile marelui oraș, nu știu încă ce este copilul deși acest copil e descoperit de un secol și mai bine de către cel ce a revoluționat lumea, Rousseau.

După mărturisirea lui Iisus, icoana de ceiace se cuvina a fi toți este copilul. E într'aceasta cea mai uimitoare imaginație.

Copilul e miracol și poezie. Raza fluidă care inseninează și încălzește. Ce alt soare de cât copilul ar isbuit să ridice umbra tristeții de pe sufletul unui nevinovat în suferință!

El a descoperit fruntea cutată de durere și a făcut pe marea necăjit ori pe adâncul concentrat să râdă sau să vorbească.

Când pleci din mijlocul maturității solemne și vii în lumea de temperament divin a copiilor, mărturisești ca Oscar Wilde, e ca și cum ai intra dintr-o casă îngustă și neagră într-o scânteietoare grădină de crini.

Cine înțelege cât trebuie să se jertfească pentru acești copii cari vin să sporească vitalitatea unui popor?

Săptămâna copiilor a fost o săptămână de cultură.

Gândul și iubirea tremurătoare pentru copii sunt semnele vii ale popoarelor în perfecționare.

CULTURĂ ȘI BUNĂ STARE

Un inginer scrie într-o revistă economică: „Pentru omul în lipsă, cultura este un lux, numai buna stare crează nevoi noi și printre ele este cultura sufletului”.

Este, de sigur, o axiomă istorică aceea că popoarele cu un nivel economic ridicat au putut da avânt artelor și științelor. Buna stare este, mai întotdeauna, ocrotitoarea și promovatoarea culturii.

Dar, privită mai adânc realitatea, nu constatăm noi oare că marile lucrări se susțin din dinarul văduvei și săracului? Cine a făcut Ateneul Român? Cine sprijină sarcinile Statului efectiv? Cine a contribuit pentru clădirile școlilor în ultimul deceniu? Cine oprește să se dărâme Bisericile zidite de strămoși?

Nu rămâne nici o îndoială: mai totdeauna oameni fără bună stare materială dar cu anumită stare sufletească pe care o numim *omenie*, deci cultură!

Ce semnificație are testamentul atâtor oameni cu bună stare din rândurile cărău nu răsare mesajul pentru o faptă de cultură? Nu ne-au obișnuit decât oameni de credință, cu frica de Dumnezeu, — și aceia au aparținut unui trecut îndepărtat — să vedem în buna stare a cuiva o simplă funcție socială, un economat al bunurilor ce nu pot aparține în propriu nici odată omului ci lui Dumnezeu și ca atare această avere este în slujba fraților noștri oameni.

E de ajuns — ca sugestie — să ne gândim ce a însemnat Germania săracă din vremea Goethe și Schiller față de cea din 1914?

Noțiunea „Cultură” și noțiunea „Bună stare” se condiționează reciproc. Buna stare e numai o cauză a culturii și una din posibilitățile ei de realizare.

Cultura e generositate. E jertfă. Buna stare numai când poartă pecetia aceasta e generatoare de cultură.

FĂRĂ ROMANIA

La Paris în muzeul de arte decorative, s'a deschis zilele acestea o expoziție de artă bizantină. Italia, Spania, Germania, Grecia, Belgia, Olanda, Ungaria, etc... Sunt citate, cu mari laude, pentru concursul dat „magnificei manifestații, care va face să vie, pe lângă numeroși Parisieni, mulți vizitatori streini”... Toate țările care au, a

lor proprie sau agonisită cu bani, o zestre de artă bizantină, s'au grăbit să fie reprezentate prin o cât mai bogată și mai impresionantă colecție de originale, copii sau releveuri. Până și America a ținut să nu lipsească dela această importantă manifestare, deși nimic nu o îndatora. Totuși colecționarii particulari americani și-au trimis peste ocean cele mai strălucite bucăți din cele cumpărate cu aur greu, de pe piețele Asiei și Europei. Mai bine de zece secole, nu numai de artă ci de istorie sufletească, de aventură spirituală cum omenirea nu va mai avea, sunt împrămiuite în încăperile expoziției Luvrului, Biblioteca Națională. Muzeul de țesături din Lyon, tesaurile catedralelor, au împrumutat cele mai rare bucăți ale visteriei lor artistice.

Releveuri îndemânatece, de pe toate comorile Damascului, Atenei, Mistrei, Constantinopolului, Ravenei, Muntelui Atos, Palermo, Sfântul Marc din Veneția, etc. copii bogate de pe mozaicurile neîntrecute, evocă vizitatorilor măreția și splendoarea unor vremi și unor neamuri, printre care ne numărăm și noi. Numai România lipsește dela această expoziție, par'că intradins Nici urmă de artă bizantină valahă și moldavă, de care e plin pământul nostru. Bucovina, acest Atos al nordului Europei care dăcă ar fi cunoscută îndeajuns ar ajunge loc de pele:inaj artistic ca Veneția, Ravena, ori Mistre. Bucovina nu figurează la expoziția internațională de artă bizantină. Stofele și țesăturile noastre, frescele despre care Strygowski spune că sunt „unice pe lume”, lipsesc din inimă și creerul lumii — Parisul.

Ce vor fi făcând marii bizantinologi Diehl, Millet, care cunosc și prețuesc cum trebuie comorile noastre de artă? Ce vor vor fi gândind toți membrii congresului de bizantinologie, cari mai anii trecuți au fremătat de entuziasm, salutând pământul nostru semănat cu artă fără seamăn și preț?

O expoziție de artă bizantină fără România? Pentru noi înseamnă mai mult de cât o înfrângere diplomatică.

Pe nici o altă cale simpatia nu ne vine mai lesne, mai sigură, mai sinceră și mai definitivă, de cât pe calea largă a manifestațiilor spirituale. România va fi săcăită și jinduită pentru petrolul și grânele sale, dar va fi stimată și admirată, iubită chiar, pentru sufletul ei. Și arta noastră veche, această mlădiță tăiată — din trunchiul bizantin și îngrădită de strămoșii noștri în țărâna românească, este tot ce am creat noi mai nobil și mai vrednic de cunoscut.

CONGRESUL INTERNAȚIONAL AL SCRITORILOR

Un mare congres internațional, întrunește la Paris, oamenii de literă a 26 de națiuni. Se cearcă, de data asta cu multe șanse de succes, crearea unei *Federații internaționale a scriitorilor*. Douăzeci și șase de societăți de scriitori și-au trimis reprezentanții, mulți cu renume mondial.

Pe de-asupra *Pen-Clubului*, până acum ineficace, se simțea nevoia unei validării mai puțin platonice, mai defensive.

Ceeace unește acum pe scriitorii din toate colțurile lumii, sânt revendicările esențiale: apărarea proprietății literare, controlul internațional al drepturilor de autor, apărarea împotriva fiscului sugrumător, toate probleme importante pentru corporația scriitorilor. Difuziunea prin cinematograf și mai ales prin Radio, mai mult de cât răspândirea prin traduceri, dau problemei comerciale a creației spirituale, aspect, o constrângere de internaționalitate.

Fenomenul artistic are și reversul lui material și creația literară trebuie să aparție autorului, ori peste câte granițe s'ar afla el.

Desbaterile congresului vor arăta cum scriitorii își vor apăra drepturile, fără să dăuneze omenirii, căreia aparține ori ce cugetare, cum zice Rageot.

Sânt interese comune întregii tagme, și interese atât de puternice încât să poată birui toată inerția și forța centrifugă, ce se manifestă în asemenea împrejurări.

Căci au mai fost încercări, rămase zadarnice. Scriitorii nu sânt la întâia lor sforțare de organizare internațională.

În 1878, la Paris, s'a ținut un asemenea congres internațional, primul, sub prezidenția lui V. Hugo. S'au desbătut mii de chestiuni, s'au formulat mii de revendicări, fără nici o realizare practică.

Un al doilea congres a avut loc tot la Paris în anul 1889 sub prezidenția lui Jules Simon și a lui Jules Claretie, cu același insucces, tradițional când e vorba de scriitorii. Libertatea, nepăsarea, nepriceperea și nedibăcia în ași apăra interesele, sânt caracteristicile acestor lucrători cu creerul.

O evoluție firească i-a adus și pe ei însă, la nevoia unei gospodării: întâi naționale și apoi internaționale.

Biroul actualului congres s'a constituit într-un chip destul de semnificativ.

Scriitorul Heinrich Mann, reprezentantul Academiei din Berlin și al scriitorilor germani ridicându-se cel dintâi propune dintr-o dată ca președinte al congresului pe d-l Gaston Rageot președintele societății scriitorilor francezi. A fost un gest a cărui însemnătate s'au grăbit s'o sublinieze toți cu aplauze și cu alegerea d-lui Mann ca vice-președinte. Declarația citită apoi de Heinrich Mann este iarăș importantă. În ea reprezentantul Germaniei vorbește de o colaborare internațională, care întrunește pe scriitorii „pentru o operă civilizatoare”. „Și iată deci, spuse el, reunite în această clipă, țara mea și Franța”. Deci nu numai o activitate și o preocupare profesională.

Ministerul instrucției publice deschizând congresul l-a numit: *un Parlament internațional*... Alții l'au botezat „congresul ecumenic al scriitorilor”, soborul, insuflat de Sfântul Spirit unde să se alcătue un crez.

V I T R I N A

CĂRȚI VECHI DESPRE ȚARA NOASTRA

Francois, baron de Tott, s'a născut la Chamigny în Franța în anul 1733, din părinți unguri nobili.

În 1757—63 îl găsim, după ce fusese ofițer, ca trimis oficial pe lângă ambasada franceză la Constantinopol unde învătă limba turcă și capătă întinse noțiuni de administrație; puțin timp îi trebui și fu numit consul al Franței în Crimeea, în 1767, unde știu așa de bine să incurce ițele diplomatice încât provocă o rupere a relațiilor între Rusia și Franța, lucru ce convenea de minune acesteia din urmă.

Mustafa III, îl chemă în Turcia spre a-i reforma serviciile de geniu și mai cu seamă artileria; *Tott* se distinse în apărarea Dardanelor contra flotei rusești cu care Orloff încercase să amenințe chiar Constantinopolul, în 1770, iar un an mai târziu, fortifică Oceaovul și Crimeea, înființând în acest scop o turnătorie de tunuri și întemeind o adevărată școală de artileriști.

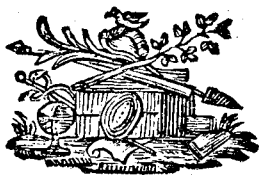
Nu era ușor însă să învingi apatia turcească și mai ales antipatia acestui popor pentru orice fel de reformă chiar când aceasta era necesară; *Tott* se văzu stânjenit în planurile sale și preferă să se înapoieze în Franța încercând de onoruri de către Sultan. Fu însărcinat de guvernul francez cu inspectarea consulatelor din Levant, Egipt și Barbaria, numit Mareșal de câmp și comandant al cetății Douai, în 1787, emigră în 1790 și, după ce colindă Elveția, Austria și Ungaria, muri aci în 1793, lăsând ca opere scrise memoriile asupra turcilor și tătarilor, despre care ne vom ocupa mai jos, și în care are lucruri interesante despre noi, românii.

A intrat în Valahia pe la Brașov de unde se îndreaptă spre Căușani, localitate unde se concentrau tătarii pentru ca să pornească la luptă; trece cu ajutorul ienice-ilor care îl escortau, în Moldova și de acolo, la Hotin. Aci este găzduit boereste, bine ospătat, bine păzit, răsfățat chiar, de oare ce locuitorii care nu-i furnizau repede alimentele de care avea nevoie erau bătuți de turci, lucru ce impresionează pe baronul nostru. De la Hotin, pleacă la Iași. La trecerea Prutului are din nou ocaziunea să asiste la umilitorul spectacol al maltratării locuitorilor de către garda sa de ieniceri și mai ales de sălbatecul Ali-Aga, micmandarul comandant al escortei.

Pentru trecerea Prutului s'au rechiziționat trei sute de țărani moldoveni; aceștia au fost siliți, sub amenințarea biculului, să poarte pe umeri greaua trăsură, încărcată cu bagaje a baronului, care se afla și dânsul înăuntru. Pe o plută primitivă, făcută în grabă, susținută de moldovenii, în apă până la gât, unii înotând pe lângă dânsa, alții culcați ca niște opritori sub roatele calestei, echipajul ajunse pe malul opus, unde fu ridicat tot pe brațele oamenilor, istoviți, bătuți, injurați și înșelați la câștig de către turcul lacom care opri pentru sine partea leului din bacșișul căpătat. Oare cum revoltat, *Tott* a căutat să afle pricina unei astfel de procedări a turcilor; i s'a răspuns că „ghiaurilor le plac bătaia“ și în cartea sa, ne descrie, în

MÉMOIRES DU BARON DE TOTT, SUR LES TURCS ET LES TARTARES.

PREMIERE PARTIE.

A MAESTRICHT.

Chez J. E. DUFOUR & PH. ROUX,
Imprimeurs-Libraires, associés.

M. DCC. LXXXV.

câteva pagini, o scenă la care a fost martor și care pare că îndreptățește purtarea turcilor. Cerând unui primar moldovean să-i aducă alimente, cu bani, acesta s'a prefăcut că nu înțelege nici limba turcească, nici intenția călătorului de a-l răsplăti pentru osteneală. Ali Aga, zdrobind în bătae pe moldovean, în fața baronului mirat, reușește să-l facă să aducă din abundență mai multe provizii decât aveau nevoie. Se înțelege ușor satisfacția ienicerului de a fi demonstrat „dorința“ indigenului de a fi bătut.

Țara i se pare foarte frumoasă și o compară cu Burgundia, relevând nenorocirea de a fi arendată lacomilor greci. Domnea pe atunci Grigore Callimachi, domnul învâțat, doritor de cărți streine bune, dar sgârcit, după cum știm din relațiunile lui Porter și Boscovich care au precedat pe baronul de *Tott*.

Baronul este bine primit în capitala Moldovei și trage la misionarii catolici, la Franciscani.

Orașul tocmai fusese pustiit de un mare foc care îi transformase cartiere întregi în mormane de ruine negre. Domnul îl primește în audiență specială, se întreține cu dânsul destăinuindu-i chiar oare cari intimități, oferindu-i șerbeturi de trandafiri cu musc, pe care *Tott* le gustă cu multă precauțiune, ne fiind obișnuit cu ele și

părăndu-i-se ciudat obiceiul ca toată lumea să se servească cu aceiași linguriță.

Tott pleacă la Chișinău și de aci, tot cu escortă, în Bugeac, unde vede nesfârșite turme de cămile ale tătarilor, care nimiceau recoltele oamenilor. Aceasta este prima călătorie a baronului în țara noastră; el ne face în foarte scurtă vreme încă două vizite.

A doua oară, vine pe la Hotin, pustiit de bejenie. Petrece cu comandanții polonezi Braneki și Potoski care aveau provizii de vin de Tokai, din cel cu care se uita greutățile războiului. Ajunge la Botoșani ocupați de spahii nedisciplinați, care speriaseră populația cu nelegiuirile lor. Lumea fugise care încotro, în timp ce ienicerii prădau și jefuiau pe capete. *Tott*, impresionat de desordinea ce domnea pretutindeni în oraș încearcă zadarnic să facă puțină regulă; nimeni nu-l ascultă, toți își pierduseră capul.

În ediția în 2 vol. în 4° tipărită la Paris, există o gravură, lucrată în mezzotinta, reprezentând dezordinea din Botoșani. De aci *Tott* se îndreaptă spre Iași unde începuseră deasemenea excesele turcilor, se înapoiază prin Chișinău la Căușani de unde avea să plece iar, într-o a treia călătorie, prin Basarabia spre Constantinopol.

În regiunea Bugeacului *Tott* trece printr-o mulțime de sate cu populație probabil și românească, unde este bine primit. La Ismail găsește o bogată corporație de negustori evrei care vindeau grâne și pieile preparate special, care aveau multă căutare. După ce risipește cu un singur foc de pușcă o bandă de tâlhari, în frunte cu însuși fiul guvernatorului ținutului, baronul se coboară spre Constantinopol.

Despre noi, românii, *Tott* spune că suntem o colonie romană și că limba noastră este de origine latină, dar ceea ce spune despre turci și tătari constitue fără îndoială, cea dintâi și cea mai bună prezentare a lumii musulmane din acea vreme, în ochii lumii occidentale. Memoriile lui *Tott* s'au bucurat de trei edițiuni franceze, la Amsterdam, Maestricht și Paris, și una Germană, însoțită de gravurile reduse, copiate după Ferriol.

Edițiunea memoriilor baronului de *Tott* despre turci și tătari, al cărui frontispiciu îl facsimilăm aici, se compune din patru volume, în 8° și un al cincilea care cuprinde observațiunile făcute de *Peyssonnel* consulul francez la Constantinopol, cu privire la aceste memorii. Ele sunt de un deosebit interes, intrucât acest consul a cunoscut personal țara noastră scriind asupra ei două cărți. Într'una se ocupă de vechile popoare barbare care au locuit malurile Dunării și în alta, de comerțul Mării Negre, lucrare în care găsim date și cifre statistice prețioase pentru epoca aceasta.

A. Pomesu Gilley

C A R T I Ș I R E V I S T E

CARTEA FACEREI
Roman. 2 volume de Eugen Goga. Editura
„Cultura Națională“.

Andrei Retezeanu, urmaș al unei vechi și nobile familii românești, este un desrădăcinat, un deșărinat. Petrecându-și anii de studii la Paris, el uită din ce în ce mai desăvârșit, de legăturile lui cu pământul țării. Dar, când și când, îi vin dintr'acolo svoanele duioase ale amintirilor.

În starea aceasta, îl surprinde războiul mondial. Parisul, cel îndrăgit atât de mult îl repudiază — și Retezeanu vede atunci că tot pământul țării îi rămâne singurul refugiu sacru. Vine în București, unde găsește atmosfera sufocantă a zilelor de neutralitate. Cuprins de îndoeli și trăind o viață de mondenitate steapă, — având o legătură de dragoste cu Ana Patrîde, nevasta unui doctor cu renume, Andrei Retezeanu e aruncat de sorțul vieții, în război. Lipsit de-o convingere adâncă, el face, totuși, cea dintâi parte a războiului, cu toată bărbăția pe care i-o dădea sentimentul onoarei. În lupta de pe Argeș, în vălmășagul necuprins al unui popor în derută, Retezeanu începe a întrezări ceva din ceea ce i se ținușe ascuns până atunci cu încăpățănare. Trecutul și restrițele unui popor, care era și al lui și din care, cu voce sau fără voce, făcea parte și el, vin spre inima lui și bat cu căldură, ca să fie primite, înțelese și iubite. Cu câteva clipe înainte de a se da lupta decisivă pentru apărarea Bucureștiului, Retezeanu are sumbra viziune a unui țaran cu pieptul desgolit, stând în vijelie și părand înfipt adânc în pământul lăsat din strămoși. Era, simbolic, chiar viziunea Patriei. Peste puțin Andrei cade, doborât de-un glonte, aproape de locul unde avusese viziunea. Viața însă nu-l părăsește, păstrându-l pentru scopurile ei mai mari și mai nepătrunse.

Începe pribegia. La București, el află în casa părintească, pe Maria, fca preotului ardelean Văleanu, alungați de vântul răstriștei. Fata aceasta, curată și curajoasă, tip de țarancă sănătoasă și înțeleaptă, iubește cu putere pe Andrei. Pornesc împreună spre Iași. Andrei, care păstra încă în carnea lui legătura cu Ana, e uimit de sentimentul pe care îl presimte în sufletul Mariei. Încep atunci zorii convertirii. Pe de o parte homerica epopee a neamului în răstriște, pe de alta micimea vieții din sbuciumatul lui suflet, — amestecate cu gingășia fără nume a iubirei pe care Maria i-o oferă în dar curat și desinteresat, dau asalt puternic asupra sufletului lui Retezeanu, spre a-l aduce pe drumul de înțelegere și de lumină.

Colonelul regimentului lui, Vasilescu, un alt țaran care știe ce vrea și care face ceea ce trebuie să facă cu răbdarea și încăpățănarea legionarului de odinioară, — are, asemenea, asupra lui Retezeanu partea lui de aspră dar salvatoare înăurire.

Retezeanu renaște. Solzii nepăsării și ai îndoelii îi cad de pe ochii lui sufletești, — și el își dă seama că peste oameni și vrerile lor, este *altăceva*, care dăinuiește și poruncește. E chiar voia celui de sus, care cere această ascultare.

Iubirea lui pentru Maria se lămurește — ca și cum din anecdotale fînturi și vremi, astfel fu poruncă să fie.

Fecioara ținutului ardelean, într-o simbolică și definitivă împerechere, devine femecia viteazului fără patrie, tocmai pentru a i-o da de aici încolo. Cunoașterea lui Andrei este desăvârșită. Acum țara e pe jumătate, pierdută, și ea își cheamă feciorii

ca s'o desrobească. De astădată, Andrei pleacă, smerit dar adânc convins, — pășește, plin de-o înțeleaptă și conștinută mândrie, spre hotarul cel dureros, ca să-l spargă, să-l nimicească, — și să aducă desrobirea pământului strămoșesc și încă, mai departe de el, aceea a pământului Mariei lui.

La Mărășii, se ridică întocmai ca un Arhanghel al patriei ciuntite și pe când un glonte îi prăbușește ființa lui de lut, sufletul i se înalță, proteguitor, în marea încăpere spirituală a nației, spre cea din urmă a ei statornicire și mărire.

În urmă, Maria lui, dă naștere unui copil, care e veriga cea mai nouă a lanțului nostru de continuitate spirituală.

D. Eugen Goga a scris un roman de-o surprinzătoare putere și pătrundere. Este propriu vorbind, cea dintâi lucrare literară a d-sale.

Scris cu nerv și cu suculență, — având episoade de-o măiastră măreție, — o limbă de-o mare bogăție, — romanul acesta se așează cu cinste printre romanele noastre bune ale vremii din urmă. Din întreaga desfășurare a romanului, se desprinde o înțeleaptă și profundă dragoste de neam și de patrie, — o statornicie definitivă a unor scumpe înțelesuri spirituale, — tezaur al obșteii noastre, aici pe colțul de pământ dat nouă, spre luminată folosire, de către bunul Dumnezeu.

D. Eugen Goga poate fi mulțumit de lucrarea pe care a dăruit-o literaturii.

EPOCA FERICITULUI AUGUSTIN

de D. Fecioru. Biblioteca Cercurilor
religioase. lei 10

Cu adevărat se poate vorbi de o epocă a fericitului Augustin, căci întreg Occidentul este stăpânit între 361—430 de numele aceluia care mărețează deslegarea apusului de dominația orientului.

Augustin este omul vremii lui. „Prin el fanaticii au fost domoliți, ignoranții lămurii, cugetătorii menținuți la tradiție“. El rămâne cel mai mare învățător al evului mediu.

În vremea apariției lui, creștinismul avea încă de luptat cu păgânismul și ereziile. El însuși crește în familia sa sub înrăurirea tatălui păgân — Patricius — și a mamei creștine — Monica. Două influențe diferite trăesc sub acoperișul casei în care s'a ridicat. Dar mama, prin lacrimile și rugăciunile ei, aduce la picioarele lui Hristos și pe tatăl și pe fiul. Așa că viața fericitului Augustin este „mărturia ultimelor convulsii ale păgânismului“.

Creștinii din veacul lui Augustin, cum zice Duchesne, erau atinși de apa botezului dar nu erau pătrunși de spiritul evangheliei. În centrele populate era pseudo-creștinismul. Anahoreții și monahii, după pilda celor din răsărit, deschid abia acum drumul de renunțare la viața lumească.

Spiritul creștin intră în legi. Sunt oprite practicile religioase păgâne. Episcopatul atinge deplina lui desvoltare.

Biserica are de luptat în răsărit cu rătăcirea lui Arie iar în apus cu maniheistii, foarte primejdiosii prin organizația ca și

prin insinuările lor naționale. Nimeni nu era în stare să le țină piept în Biserica afară de Augustin. 15 ani a luptat, scriind 13 volume contra lor și nerămânându-le cu nimic dator. După cum a biruit curențul ereziei maniheiste, tot așa a isbutit și cu schismaticii lui Donat cari erau esclusiviștii vremii.

Dar lucrarea cea mare a întreprins-o contra pelagianismului ce pretindea că nu există păcatul original și că Hristos n'a adus harul ci numai pilda. Tot geniul lui Augustin a fost angajat. 14 lucrări s'au îndreptat contra acestei dispute teologice, anihilând aproape în totul influența lui Pelagiu. În această lupta a mers la extrema cealaltă a tăgăduirii posibilității liberului arbitru și deci a admite predestinarea, o doctrină pe care Biserica noastră n'o împărătește.

Opera lui fundamentală e „De civitate dei“, una din puținele cărți de istorie universală în care se pune problema destinului omenirii.

Autorul tratează, cu documentație aleasă și cu înțelegere sufletească spiritul augustinian.

CARȚILE PENTRU COPII

Un grup de scriitori și cărturari — Scriitorii asociații — oameni cu știință a școlai începătoare și cu multă grijă pentru cuvântul copiilor primari, au întocmit cărțile școlare pentru atâtea câte se cer și în cari e coprinsă, pentru cei mai mulți, toată instrucția de Stat.

Grupul scriitorilor e compus din D-nii S. Mehedinți, Octavian Goga, D. V. Ţoni, Gh. D. Mugur, Apostol D. Culea, Dr. V. Voiculescu, Ion-Dongorozi și D. Teodosiu.

INVATAȚATORUL

E un organ pentru progresul pedagogic și tehnic al cărților de școală. Il editează „Scrișul românesc din Craiova“ care-l trimite gratuit învățătorilor din întreaga țară.

Colaborează la valoarea pedagogice și culturale ale României.

E o publicație documentară, o publicație de jertfă care poate fi privită ca una din cele mai curate binefaceri culturale.

SORA EMILIA

de Mihail Straje : nuvele

O carte care ne vine de departe. Autorul, colaborator tânăr și prețuit al revistelor literare de acum 7-8 ani, s'a retras undeva, în provincie. *Sora Emilia* e o culegere de nuvele scrise și publicate cu ani în urmă. Strângerea și prezentarea lor într'un volum unitar dau impresia că autorul e un talent adevărat, cu reale însușiri de observație și stil care dacă ar persista cu mai multă stăruință ar putea aduce pagini nu numai făgăduitoare.

TINERIMEA CREȘTINA

Revistă ortodoxă de educație
religioasă — morală

După cele două numere apărute până acum, putem spune că e unică în felul ei și o găsim bine-venită pentru timpurile noastre. Prețul unui exemplar 8 lei. Redacția și administrația strada Sf. Elefteric No. 15, București (IV).

„DUMINICA UNIVERSULUI“

apare sub îngrijirea d-ilor:

Al. Lascarov-Moldovanu,
Gh. D. Mugur, Al. P. Necșești și
V. Voiculescu.

Casă în stil german

I. Ernest

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C U R I E R

■ Serbările Ronului se dau la Valence la jumătatea lui Iunie. Adevărate serbări culturale cu înfățișeri etnice cari se transformă în reprezentații istorice. E istorie și cultură în tot programul acestor educative manifestări: expoziții de opere rodaniene, cortegii alegorice, spectacole artistice, exhibiții nautice, executarea unei cântate noi „Pater Rhodanus” și a unui imn nou „Imnul rodanian” concursuri de farandole, de tamburinari, de dansuri vechi și „Feeria Ronului” o evocație a orașelor, a jocurilor și a bogățiilor materiale și spirituale din țările Ronului.

■ „Masca” o nouă operă a lui Mascagni s'a cântat la Roma.

■ În Iunie va avea loc la Franckfort o expoziție consacrată mamei lui Goethe.

■ În interes documentar, Franța va filma expoziția colonială cu toată poezia mișcării ei, — festivități, primiri, congrese, spectacolul mulțimii cercetătoare. Filmul va fi o panoramă a lumii.

■ Conferința pentru salvarea monumentelor de arhitectură se va ține la Atena.

■ Sub titlul „Nebuniile unui cabotin încoronat” Louis Thomas scrie rânduri critice asupra unei noi cărți a lui Emil Ludwig: „Wilhelm II”. Ludwig îl înfățișează pe fostul împărat ca pe un actor, într'o constantă paradă, vanitos, incoherent, superficial și prost.

■ Premiul bienal de literatură valonă l-a obținut Fernand Verquin cu toate operele lui.

■ La Padova se va deschide o expoziție internațională de artă sacră modernă. Și-au dat adesiunile peste 2000 de artiști.

■ La Paris se deschide o expoziție a 3 secole de mode bărbătești.

■ Revista *Latinité* a deschis o anchetă asupra subiectului următor: „Care este scriitorul care în acești 30 de ani ai secolului nostru, reprezintă pe omul de litere așa cum trebuie se fie”.

■ S'a creat un „Ordin universal al meritului uman” la Geneva. El a încoronat două cărți de poeme ale lui Pierre Créange: *Paria au manteau de soleil* și *Le Chemin éternel*.

■ Congresul internațional al Editorilor se va ține la Paris între 11 și 25 Iunie.

■ Un monument al expansiunii coloniale s'a inaugurat la Paris, în gura pădurii dela Vincennes. La solemnitatea sfințirii, Paul Reynaud a exaltat figurile pionierilor coloniali și opera lor: „În 1871, teritoriul din afară al Franței nu era cât indoitul pământului ei. Astăzi e de 22 de ori mai mare. Populația de peste mare era de 5.000.000 locuitori, azi e de 60.000.000. Comerțul general se ridică la 3 miliarde, iar astăzi atinge 14 miliarde.

Onoarea revine oamenilor de Stat: Gambetta, Jules Férry, Delcassé, Etienne, Paul Doumer, marinarilor și șefilor de trupe coloniale: Courbet, Rivière, Brazza, Joffre, Gallieni, Lyautey, Marchand, Mangin și Gouraud. Onoarea colonizației revine și soldatului necunoscut de sub arcul de triumf al Franței”.

■ Van Dongen și-a organizat în propria lui casă o expoziție pe care a intitulat-o: „Van Dongen d'hier et d'aujourd'hui” Pictorul celei mai mari libertăți expune lucrările de început cari au scandalizat

lumea, dar cari au impus mai târziu, precum și o galerie întreagă de portrete contemporane.

■ S'au vândut la Londra cărți și manuscrise din biblioteca lui Ruskin.

■ Suveranii Italiei au inaugurat la Roma o expoziție de artă germană.

■ Paderewski ridică cu banii lui, la Posnan, un monument al lui Wilson marele protestant, visătorul armoniei dintre popoare.

■ S'a deschis la Trocadero în Paris, expoziția etnografică a coloniilor franceze.

■ Guvernul republican a interzis în Spania apariția ziarului A. B. C. care era unul din cele mai bune cotidiene ale lumii.

Când s'a suspendat în Franța „L'Homme libre” a lui Clemenceau a apărut a doua zi „L'Homme enchainé”.

■ Lângă lacul Ochrida în Jugoslavia sau descoperit trei orașe preistorice. Săpăturile sunt făcute de arheologi germani. Unversagth șeful misiunii arheologice crede că aceste descoperiri sunt de o mare însemnătate pentru preistoria peninsulei balcanice.

■ Uniunea orașelor Cehoslovace pregătesc un film de propagandă asupra Cehoslovaciei. Scenariul e opera unui reputat artist Karel Pliche care a filmat Slovacia și Rusia Subcarpatică.

Noi, nepricepuți, ne pierdem vremea cu compoziții cari ne compromit. Filmul de început al țării trebuie să fie România.

■ Literații din toată lumea vor să realizeze la Paris un Locarno al lor și să afirme pe deasupra frontierelor o solidaritate profesională necunoscută până azi.